

Pirkanmaan eläinsuojeluyhdistys Pesu ry:n hoito-ohjeet

KESYROTAT

Teksti: Sari Mäyränpää Kuva: Kari Koivisto

Kesyrotat ovat seurallisia laumaeläimiä eikä niitä pidä pitää yksin. Rotta on hämäreälin eli vilkkaimmillaan yleensä illalla, yöllä ja aamulla, mutta ne sopeutuvat hyvin omistajansa rytmiin.

Kesyrotat elävät yleensä noin 2-4 vuotta. Valitettavasti niidenkin ikä lyhenee huomattavasti siksi, että niille tulee iän myötä kasvaimia tai muita sairauksia. Ilman kasvaimia rotat saattavat ylittää viiden ikävuoden, mutta se on melko harvinaista. Kaikki kesyrotat polveutuvat isorotasta (*Rattus norvegicus*) ja kuuluvat jyräjoihin.

Hankinta

Kesyrotat ovat luovutusikäisiä kuusi- viikkoisina ja sukukypsiä noin seitsemän viikon ikäisinä. Tiineysaika kestää yleensä kolme viikkoa ja rotta saattaa jopa saada reilut 10 poikasta kerralla. Kannattaa hankkia kaksi tai useampi samaa sukupuolta olevaa rottaa samasta poikueesta.

Sukupuolet erottaa toisistaan siten, että uroksella on selvät kivekset ja sui-

pompi peräpää kuin naaraalla. Uroksen peräaukon ja sukupuoliaukon väli on myös pitempi kuin naaraalla. Naaraan nisät ovat näkyvissä noin viikon vanhana.

Häkki

Rotat tarvitsevat **paljon tilaa ja virikkeitä** eikä niitä saa pitää häkissä koko ajan. Niiden häkiksi sopii parhaiten korkea häkki. Häkkiin niille tulee laitaa useita tasoja, oksia sekä tikapuita.

Tasoja voi tehdä itse erilaisista koreista (polkupyörän kori) tai vaikkapa rautakaupasta saatavista tiskikaapin kuivaustasoista. Tasot voi kiinnittää häkkiin rautalangalla. Virikkeiksi käyvät esimerkiksi riippumatot, joita on helppo tehdä itse. Riippumaton materiaaliksi käy pieni pyyhe, jonka pitkä sivu on noin 20–30 senttimetriä. Pyyhkeen voi ripus-

taa kulmista, ripustusnarun tai haka-neulojen avulla häkin kattoon. Nuorille ja siksi myös kevyemmille yksilöille käy ripustukseen myös verhoklipsit.

Tunneleita voi rakentaa esimerkiksi puhtaista maitotölkeistä tai muista isommista pahvirasioista. Moni rotta pitää myös paperipusseista, sillä niissä on kiva piileskellä ja rapistella.

Rotilla tulee olla häkissään myös **pesäkoppi**. Pesäkopin materiaalin pitää olla jotain muuta kuin muovia. Muovi on pahaksi, koska rotta usein merkkää pesäkoppiaan ja muovisessa kopissa ilma ei vaihdu ja rotalle voi tulla hengitysvaikeuksia.

Kuivikkeina käytetään mieluiten puupellettiä tai haapahaketta, sillä rotat saavat herkästi hengitysvaivoja pölyvästä kutterinpurusta. Häkissä tulee olla myös suola- ja kalkkikivet, ruoka-

kuppi ja juomapullo.

Rotat **eivät kestä kovin korkeaa lämpötilaa**, joten häkki pitää pitää kesäisin viileässä ja varjoisassa paikassa. Rotat eivät myöskään kestä kuivaa ilmaa hyvin, joten ilmankosteuttajista voi joskus olla apua etenkin talvella. Älä hanki rotille juoksupyörää, sillä niiden häntä jää pinnojen väliin ja voi murtua.

Ruokinta

Kesyrotta on sekasyöjä. Kesyrota **pääruokaa on rottapelletti ja siemensekoitus**, joita on aina oltava tarjolla. Siemenseoksia ja pellettiä valitessa kiinnitä huomiota tuoteselosteeseen. Älä osta sokeria tai paljon väriaineita sisältäviä seoksia. Liika rasva ruokavaliossa aiheuttaa ihoärsytystä. Liika proteiini taas on haitallista ja voi aiheuttaa etenkin uroksille paiseita. Rottapellettiä ja siemenseosta löytyy eläintarvikeliikkeistä.

Seosten lisäksi rotille annetaan vihanneksia, hedelmiä, marjoja, keitettyä perunaa, riisiä, makaronia, puuroa sekä pari kertaa viikossa lihaa tai kananmunaa. Tuoreruukiksi käyvät esimerkiksi kurkku, salaatti, persilja, päärynä, omena, banaani, luumu, viinirypäleet, lanttu, porkkana, mustikat ja vadelmat.

Nakerreltavaksi sille voi antaa kuivattua leipää, näkkileipää, koirankeksiä tai lehtipuiden oksia. Joskus voi antaa esimerkiksi palan juustoa, vauvanruokaa tai maustamatonta jogurttia. Rotan luonnollista ravintoa ovat myös hyönteiset, joten rotalle voi tarjota vaikkapa kuivattuja jauhomatoja tai kuolleina löytyneitä tavallisia kärpäsiä.

Ruokavalion on oltava monipuolista, ettei puutostauteja pääse syntymään. Raikasta **vettä** tulee olla aina tarjolla. Jäistä tai suoraan jääkaapista otettua ruokaa ei saa antaa rotille.

Ruokinta kerran vuorokaudessa riittää ja paras aika ruokkia on iltaisin, kun rotat ovat virkeimmillään.

Käsittely

Kesyrotat kesyntyvät hyvin, kunhan ne totutetaan käsittelyyn ja ihmisseuraan jo poikasina. Arat rotat purevat herkästi.

Rotat rakastavat kiipeilyä ihmisten olkapäillä ja hihossa. Niille voi myös opettaa temppuja herkkupalojen avulla. Rotilla on huono näkö, mutta sitäkin parempi hajuaisti, joten on tärkeää antaa rotan ensin haistella kättä ennen kuin nostaa sen syliin. Oikea nostotapa on nostaa rotta kainaloiden takaa ja tukea

myös takapäätä.

Terveiden rottien ei kuulu äännellä, mutta jotkut rotat saattavat kiljaista syliin otettaessa ja lajitovereidensa kanssa painiessaan, mikä on ihan normaalia. Hampaiden narskut on yleensä hyvän olon merkki – etenkin rapsuteltaessa. Muut äänet eli vikinät, tuhinat ja pärskähtelyt ovat sairauden oireita.

Hoito

Kesyrottien on päästävä **jaloittelemaan päivittäin**, elleivät ne saa olla asunnossa vapaana koko ajan. Ne ovat niin seurallisia eläimiä, että nauttivat esimerkiksi tv:n katselusta omistajansa olkapäällä. Muista nostaa sähköjohdot ja myrkylliset kasvit rotan ulottumattomiin, ettei niitä nakerrella.

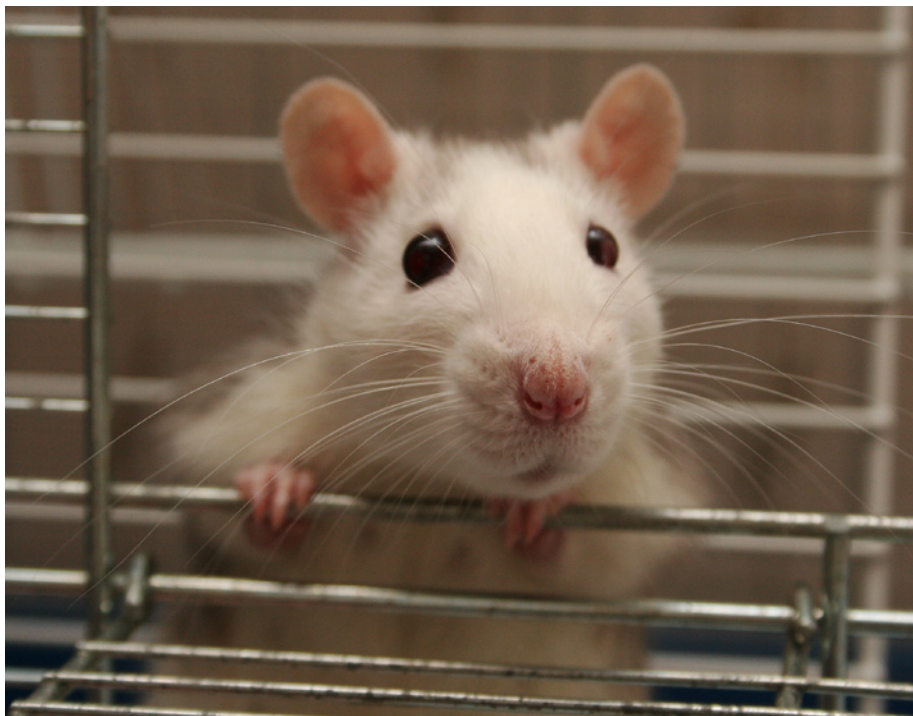
Häkki on hyvä siivota joka päivä. Pese myös tasot ja oksat säännöllisesti. Muista pestä vesipullo ja ruokakuppi. Vesi on vaihdettava päivittäin.

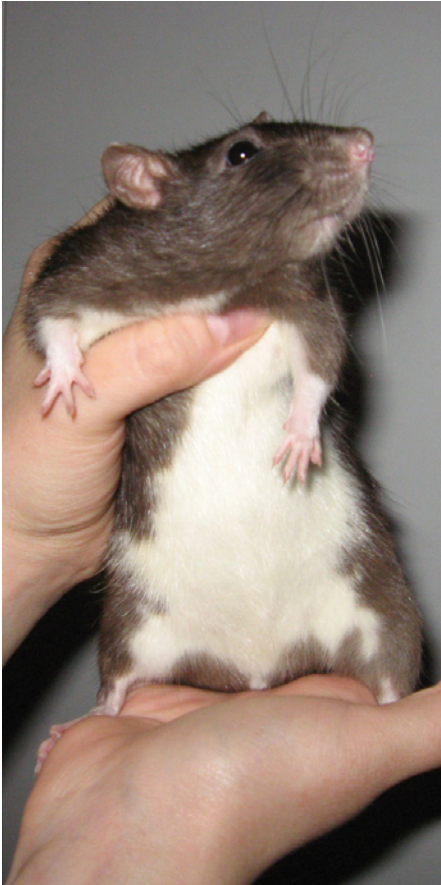
Rotat likaavat joskus häntänsä, minä vuoksi niiden häntä pitää pestä aina tarvittaessa eli kun se on näkyvästi likainen. Häntä on tärkeä lämmönsäätelyväline rotalle. Hajustamaton suihkusaippua ja pehmeä hammasharja ovat hyviä apuvälineitä hännän pesussa. Pesu onnistuu helpoiten lavuaarissa käsisuihkun avulla. Veden pitää olla kädenlämpöistä. Itseään merkkeäviä uroksia voi joutua pesemään joskus kokonaan niskasta alaspäin, mutta silloin on varottava veden joutumista korviin.

Jotta rotta ei vilustuisi, sen pitää saada kuivua kokonaan lämpimässä ja vedottomassa paikassa (esimerkiksi pyyhkeillä vuoratussa kantokopassa) ennen häkkiin palauttamista. Etenkin talvella häntä pitää pesun jälkeen rasvata hajustamattomalla kosteusvoiteella, ettei se kuivu.

Kynsiä leikataan muutaman viikon välein, elleivät ne kulu itsestään. Liian pitkä kynsi on koukkuun kaartuva ja se

Kuva: Hanna Wallenius

Kuva: Sari Mäyränpää

tuntuu terävältä iholla. Vain kynnen terävä kärki lyhennetään ja pitää varoa ydintä, ettei verta pääse vuotamaan.

Terveellä rotalla on kuivat ja kirkkaat silmät, vuotamaton nenä, kiiltävä ja puhdas turkki, ja olemus on muutenkin pirteä.

Yleisimmät sairaudet ja niiden hoito

Punainen erite silmissä ja nenässä vähäisessä määrin on normaalia rotalle. Erite ei ole verta, vaikka se siltä saat- taakin näyttää. Jos erittyminen on runsasta, rotalla voi olla stressiä tai jokin sairaus. Tällöin rotta on vietävä eläinlääkäriin.

Hengitystieoireet: Rotilla esiin- tyy kroonista keuhkotulehdusta, jonka aiheuttaa yleensä Mycoplasma pulmonis -bakteeri. Eläinlääkäri Lotta Pänkälän mukaan mykoplasma voi tarttua ro- tasta poikasiin jo kohdussa, ilman välityksellä tai ihmisestä (esimerkiksi kädet, vaatteet). Vaikka rotta ei ole itse

sairas, se voi kantaa bakteeria oireetto- mana.

Uuden rotan tuominen omien rottien laumaan on aina riski, koska muuton ai- heuttama stressi voi laukaista taudin. Yleensä mykoplasma sairastuttaa sel- laisen rotan, jolla on jo jonkin viruksen tai stressin vuoksi heikentynyt vastus- tuskyky. Eläinlääkäri Pänkälän mukaan hiirellä, hamsterilla ja gerbiillillä on myös todettu M. pulmonista, mutta lajien väli- sestä tartumisesta ei ole juuri tietoa. Yleensä mykoplasmat ovat kuitenkin eri lajeilla omanlaisiaan. Mykoplasma ei selviä pitkään eläimen ulkopuolella ja on herkkä kuivumiselle. Rotan oireita pystytään lieventämään antibiooteilla, mutta ne eivät tapa bakteeria.

Kasvaimet ovat yleinen vaiva rotilla. Alttius saada kasvaimia voi olla perin- nöllistä tai johtua väärästä ruokavalios- ta ja liikalihavuudesta. Eläinlääkärin vastaanotolla katsotaan, onko kysees- sä hyvänlaatuinen vai pahanlaatuinen kasvain ja mitä sille voi tehdä.

Lähdekirjallisuus:

- Alderton, David (1990). Pikkujyrsijöiden hoito. Hamsterit, gerbiilit, rotat, hiiret ja chinchillat. 2. painos. Jyväskylä: Gummerus.
- Lassila, Pilvi (2001). Eksoottisten lemmikkieläinten terveyden- ja sairaudenhoito. Ohjeita omistajille. 3. painos. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Salo, Outi Pauliina (1992). Kesyratat. Juva: WSOY.
- Telkänranta, Helena (2006). Pienlemmikkien virikeopas. Sanasilta Oy.

SUOMEN ELÄINSUOJELUYHDISTYSTEN LIITTO RY

Pirkanmaan eläinsuojeluyhdistys